

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6176-20

meddelad i Stockholm den 6 september 2021

KLAGANDE

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 16 oktober 2020 i mål nr 2377-20

SAKEN

Rätt att ta del av allmän handling

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och beslutar att de uppgifter som AA har begärt att få ta del av ska lämnas ut till honom.

BAKGRUND

1. Var och en har rätt att hos myndigheter, t.ex. domstolar, ta del av allmänna handlingar förutsatt att uppgifterna i dem inte omfattas av sekretess.
2. För att främja rättssäkerheten och förtroendet för rättskipningen ska domstolarnas verksamhet i så hög grad som möjligt vara tillgänglig för allmänhetens insyn. Utgångspunkten är alltså att domstolarnas avgöranden ska vara offentliga. Det har därför föreskrivits att sekretessbestämmelser som kan gälla för uppgifter i ett mål eller ärende upphör att vara tillämpliga om uppgifterna tas in i en dom eller ett

Dok.Id 244339

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

DOM

Mål nr
6176-20

slutligt beslut. Uppgifter som tidigare kan ha varit sekretessbelagda hos domstolen blir därmed offentliga.

3. En domstol kan dock under vissa förutsättningar i ett avgörande besluta om att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende ska vara tillämplig även i fortsättningen, trots att uppgiften har tagits in i avgörandet.
4. Förvaltningsrätten i Umeå meddelade en dom i ett mål om tvångsvård av ett barn. I domen benämndes vårdnadshavaren "Sekretess AA" och barnet "Sekretess XX". Parternas namn, personnummer och adresser angavs i bilagor till domen, betecknade "Partsbilaga sekretess". Förvaltningsrätten beslutade att en viss sekretessbestämmelse, den s.k. socialtjänstsekretessen, skulle fortsätta att vara tillämplig på uppgifterna i bilagorna.
5. AA begärde hos förvaltningsrätten att få ta del av samtliga uppgifter i bilagorna, dvs. vårdnadshavarens och barnets namn, personnummer och adresser.
6. Förvaltningsrätten avslog begäran med motiveringen att uppgifterna omfattades av socialtjänstsekretess.
7. AA överklagade beslutet till Kammarrätten i Sundsvall. Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens beslut med motiveringen att socialtjänstsekretessen inte är tillämplig avseende uppgifter som har tagits in i ett beslut om vård utan samtycke. Uppgifterna i bilagorna kunde således inte sekretessbeläggas med stöd av den bestämmelsen. Handlingarna i målet överlämnades till förvaltningsrätten för prövning av om uppgifterna omfattades av sekretess på någon annan grund.
8. Förvaltningsrätten beslutade då att lämna ut vårdnadshavarens och barnets personnummer till AA men avslog hans begäran om att få ta del av namn och adresser. Som skäl angavs att vårdnadshavarens och barnets namn samt

DOM

Mål nr
6176-20

adresser var sekretesskyddade i folkbokföringen och att det fanns en hotbild mot dem. Uppgifterna omfattades därför av den s.k. folkbokföringssekretessen. Adressuppgifterna omfattades även av sekretess enligt vissa andra bestämmelser som ger skydd för förföljda personers adresser.

9. AA överklagade beslutet till kammarrätten som avlog överklagandet. Kammarrätten instämde i förvaltningsrättens bedömning att namn- och adressuppgifterna omfattades av bl.a. folkbokföringssekretess. Vidare angavs att förvaltningsrättens avsikt vid avgörandet av målet om tvångsvård uppenbarligen hade varit att uppgifterna fortsatt skulle omfattas av sekretess men att förvaltningsrätten hade hänvisat till fel sekretessbestämmelse. Enligt kammarrätten fick misstag av detta slag inte leda till att viktiga sekretessintressen gick förlorade. Uppgifterna omfattades därmed av fortsatt sekretess och skulle därför inte lämnas ut.

YRKANDEN M.M.

10. AA vidhåller sin begäran.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

11. Frågan i målet är om uppgifter i en domstols dom, som har begärts ut med stöd av offentlighetsprincipen, kan hemlighållas med hänvisning till en annan sekretessbestämmelse än den som domstolen i domen har beslutat ska vara fortsatt tillämplig.

Rättslig reglering m.m.

12. I 43 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) anges att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en

DOM

Mål nr
6176-20

domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet upphör att vara tillämplig i målet eller ärendet om uppgiften tas in i en dom eller ett slutligt beslut i samma mål eller ärende. Av andra stycket framgår att första stycket inte tillämpas, om domstolen i sitt avgörande har beslutat att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen.

13. Enligt 8 a § första stycket ska ett beslut enligt 8 § andra stycket om att en sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig fattas om intresset av sekretess för en uppgift i domen eller beslutet väger väsentligt tyngre än intresset av offentlighet. Vid denna bedömning ska särskild vikt läggas vid intresset av offentlighet för uppgift om vilka överväganden domstolen har gjort vid sin prövning, om resultatet av prövningen och om identiteten på någon som en anklagelse för brott har riktats mot eller vars rörelsefrihet inskränks genom avgörandet.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

14. Utgångspunkten enligt 43 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen är alltså att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål upphör att vara tillämplig om uppgiften tas in i en dom i målet. Enligt andra stycket kan domstolen dock besluta att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen. Om domstolen underlåter att fatta ett sådant beslut så är det inte möjligt att i efterhand förordna om sekretess för uppgiften (RÅ 1999 not. 37).
15. Det som nu ska avgöras är vad som gäller om en domstol i och för sig har förordnat om fortsatt sekretess men angett en sekretessbestämmelse som inte är tillämplig på den aktuella uppgiften.
16. En viss uppgift kan omfattas av sekretess enligt flera olika sekretessbestämmelser. Dessa bestämmelser kan grunda sig på samma eller på olika skyddsintressen och ha samma eller olika skaderekvisit. Ett förordnande om fortsatt sekretess för en uppgift medför vidare inte att uppgiften är sekretessbelagd och inte får lämnas ut,

utan förordnandet innebär endast att det finns en bestämmelse om sekretess för uppgiften som är tillämplig. Ett beslut om en sekretessbestämmels fortsatta tillämplighet är alltså en förutsättning för att en viss sekretessbestämmelse ska få tillämpas men medför inte att sekretess gäller med automatik (prop. 2015/16:144 s. 16 och 31).

17. När någon begär att få ta del av en uppgift som omfattas av ett förordnande om fortsatt sekretess ska således en vanlig sekretessprövning göras utifrån de skyddsintressen och skaderekvisit som följer av den tillämpliga sekretessbestämmelsen. Detta innebär enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening att ett beslut enligt 43 kap. 8 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen om att en sekretessbestämmelse ska vara tillämplig även i fortsättningen i princip endast kan gälla med avseende på just den bestämmelse som anges i beslutet. Det förhållandet att den aktuella uppgiften vid tidpunkten för beslutet omfattades av sekretess även enligt andra bestämmelser kan därmed inte medföra att, när någon senare begär att få ta del av uppgiften, det regelmässigt ska göras en prövning även mot dessa andra bestämmelser.
18. Denna princip kan dock inte tillämpas helt undantagslöst. Om det av ett sekretessförordnande klart framgår att domstolen har avsett att fortsatt sekretess ska gälla för vissa uppgifter av hänsyn till ett visst skyddsintresse, så kan inte det förhållandet att domstolen av misstag har hänvisat till fel sekretessbestämmelse i alla situationer medföra att uppgifterna ska lämnas ut. Att låta ett sådant misstag leda till att viktiga sekretessintressen – såsom t.ex. skydd för enskilda mot förföljelse – med automatik går förlorade framstår nämligen inte som förenligt med de grundtankar som bär upp sekretesslagstiftningen (jfr RÅ 1993 ref. 61).
19. I situationer av detta slag får en domstols förordnande om fortsatt sekretess därför ändå anses ha verkan under förutsättning att uppgifterna vid tidpunkten för domstolens avgörande omfattades av sekretess enligt någon annan bestämmelse. Detta gäller dock endast om den tillämpliga sekretessbestämmelsen grundas på samma

DOM

Mål nr
6176-20

skyddsintresse som det intresse som domstolen genom sitt förordnande har ansett motiverar att fortsatt sekretess ska gälla.

20. I det nu aktuella målet har förvaltningsrätten i domen i målet om tvångsvård av barn förordnat om fortsatt sekretess för vissa uppgifter med hänvisning till bestämmelsen om socialtjänstsekretess. Den bestämmelsen kan emellertid inte tillämpas på uppgifter som tas in i en dom (jfr HFD 2021 not. 3, punkt 6). Som underinstanserna har funnit omfattades uppgifterna vid tidpunkten för förvaltningsrättens dom dock av sekretess enligt andra bestämmelser som syftar till att skydda förföljda personer. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning var det riktigt av kammarrätten att i det nu överklagade avgörandet besluta att uppgifterna skulle hemlighållas med hänvisning till dessa bestämmelser.
21. I målet har det kommit fram att kammarrätten, efter det att förvaltningsrättens dom i målet om tvångsvård av barn överklagats dit, har upphävt förvaltningsrättens sekretessförordnande. Uppgifterna omfattas därmed inte längre av sekretess och ska därför lämnas ut.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl, Kristina Svahn Starrsjö, Ulrik von Essen och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Eva Zawiska-Önnertson.